

HEKİMİN TIBBİ MÜDAHALEDE KÖTÜ UYGULAMA NEDENİYLE SORUMLULUĞU

AV. VEDAT CANBOLAT

AV. ELİF CANBOLAT GÖKTEPE

TIBBİ MÜDAHALEDE KÖTÜ UYGULAMA

Tıbbi müdahale; tıp mesleğini icraya yetkili bir kişi tarafından, doğrudan veya dolaylı olsa da tedavi amacına yönelik olarak gerçekleştirilen her türlü faaliyeti ifade eder.

Tıbbi müdahalenin amacı tedaviyi sağlamaktır. Ancak zaman zaman tıbbi müdahalede kötü uygulanma sebebiyle hekim sorumluluğuna neden olabilecek sonuçlar ortaya çıkabilir.

Tıbbi müdahalede kötü uygulama yürürlükte bulunan kanunlarımızda tanımlanmamıştır. Ancak Tıbbi Hizmetlerin Kötü Uygulanmasından Doğan Sorumluluk Kanunu Tasarısının 3. maddesinde; **tıbbi müdahalede kötü uygulamanın sağlık personelinin kasıt veya kusur veya ihmali ile standart uygulamayı yapmaması, bilgi eksikliği ile eksik ya da yanlış teşhiste bulunması veya yanlış tedavi uygulaması veya tedavi vermemesi ile zarar meydana getiren fiil ve durum** olarak tanımlanmıştır.

Tıbbi müdahalede kötü uygulama nedeniyle hekimlik mesleği açısından dört tür sorumluluk ortaya çıkmaktadır.

HEKİMİN TIBBİ SORUMLULUĞUNUN TÜRLERİ

- Hekimin Tazmin Sorumluluğu
- Hekimin Cezai Sorumluluğu
- Hekimin İdari Sorumluluğu
- Hekimin Tıbbi Etik Sorumluluğu

HEKİMİN TAZMİN SORUMLULUĞU

Hekimin tazmin sorumluluğunun sonuçları hekim ile hasta ilişkisinin kurulma biçimlerine göre belirlenir. Bu sebeple öncelikle hekim ile hasta ilişkisinin nasıl kurulduğunun tespit edilmesi gerekir. Hasta ile hekim ilişkisi üç şekilde kurulabilir:

HASTA İLE HEKİM ARASINDAKİ İLİŞKİNİN KURULMA BİÇİMLERİ

- Hasta, doğrudan hekime başvurabilir.
- Hasta, hekime başvurmadan hekim zorunlu tıbbi yardımda bulunmak zorunda kalabilir.
- Hasta, hastane aracılığıyla hekime başvurabilir.
  - Hasta, kamu hastanesi aracılığıyla hekime başvurabilir.
  - Hasta, özel hastane aracılığıyla hekime başvurabilir.

DOGRUDAN HEKİME BAŞVURMA HALİNDE HEKİMİN TAZMİN SORUMLULUĞU

- Hastanın doğrudan hekime başvurması halinde; hekim vekalet sözleşmesine göre sorumlu olur. Vekalet sözleşmesi hükümlerine göre hekim **yöneldiği sonucun elde edilememesinden sorumlu değildir**. Ancak hekim bu sonuca ulaşmak için gösterdiği **çabanın**, yaptığı **iş ve işlemlerin**, **davranışın özenli olmayışından** doğan zararlardan **sorumludur**.
- Bu sözleşme kapsamında hekimin en önemli yükümlülüğü **hastalığın teşhisini koyma** ve konulan teşhise **en uygun tedavi ya da ameliyat yöntemini seçmektir**. Hekim hastalığın teşhisini koyarken **göstermesi gerekli tıbbi özeni göstermek zorundadır**. Burada en hafif kusurundan dahi sorumludur.

DOĞRUDAN HEKİME BAŞVURMA HALİNDE HEKİMİN TAZMİN SORUMLULUĞU

- Ancak hekim teşhisini koyarken göstermesi gerekli tıbbi özeni göstermiş olmasına rağmen teşhis yanlış konulmuşsa hekimin herhangi bir sorumluluğu yoktur.
- Hekim teşhise en uygun tedavi ya da ameliyat yöntemini seçmekle de yükümlüdür. Hekim bu yükümlülüğünü bizzat yerine getirmek zorundadır. Ancak hekim ameliyat ve tedavi sürecinin, bir ekip çalışmasını zorunlu kıldığı hallerde üçüncü kişilerin yardımını isteyebilir ya da kendisi yerine bir başka hekimi ikame edebilir.

YARDIMCI KİŞİLER KULLANAN HEKİMİN SORUMLULUĞU

Yardımcı kişiler (hemşire, hastabakıcı, asistan, görüntüleme uzmanı gibi teknik elemanlar) kullanan hekim yardımcı kişilerin neden olduğu zarardan;

- Yardımcı kişi ile arasında **bir istihdam ilişkisi bulunması,**
- Zararın **tedavi sırasında ve tedavi ile ilgili olarak gerçekleşmiş olması halinde sorumludur.**

ALT HEKİM KULLANAN HEKİMİN SORUMLULUĞU

Teşhisi koyan hekimin tedaviyi kendisinin yerine geçirdiği hekimle devam ettirmesi halinde; teşhisi koyan hekim ile tedaviyi devam ettiren hekim arasında bir sözleşme meydana gelir. **Ancak hasta bu sözleşmeye taraf değildir.** Hasta ile teşhisi koyan hekim arasındaki sözleşme devam etmektedir. Bu hallerde teşhisi koyan hekim, **kendisinin yerine geçirdiği ve tedaviyi devam ettiren hekimin eyleminden sanki kendisi yapmış gibi sorumludur.**

İSTİSNAİ DURUM

Ancak hastanın müdahaleye rızasını açıklaması; hekimlik mesleğine özgü bir örf adetin gereğinin yapılması ya da teşhis koyan hekimin kişisel zorunluluk yaratan nedenlerle tedaviye devam edemeyecek olması halinde teşhisi koyan hekimin sorumluluğu yerine geçecek kişiyi seçme ve ona talimat vermede özenli hareket etmekle sınırlıdır.

HASTA BAŞVURMADAN HEKİMİN ZORUNLU TIBBİ YARDIMDA BULUNMASI

Hekime hasta başvurmadan hekimin zorunlu tıbbi yardımda bulunması halinde; hekimin sorumluluğu **vekâletsiz iş görme** hükümlerine göre belirlenir.

Vekâletsiz iş görme hükümlerine göre ise sorumluluk, her türlü **ihmali** ile sınırlandırılmıştır. Bu yüzden hekim zorunlu tıbbi yardımda bulunması halinde tıbbi müdahalenin kötü uygulanmasına ihmali ile neden olması halinde sorumlu olacaktır.

HASTANIN HASTANE ARACILIĞIYLA HEKİME BAŞVURMASI HALİNDE

Hasta doğrudan bir hekime başvurmak yerine bir hastaneye giderek hastane yönetiminin görevlendirdiği bir hekime de muayene olabilir. Bu durumda hekiminin sorumluluğu hastanenin özel hastane yahut kamu hastanesi olmasına göre farklılık arz eder.

Eğer hasta bir **özel hastaneye** başvurarak hekime muayene olmuşsa hukuki ilişki hem hasta ile hekim arasında hem de hasta ile hastane arasında kurulur. Hekim ise hasta ile hastane arasında kurulan ilişkide yardımcı kişi konumunda olur. Bu sebeple tıbbi müdahalede kötü uygulamadan hasta ile hekim arasında kurulan ilişki sebebiyle **hekim haksız fiil sebebiyle sorumludur. Hastane ise** hastane ile hasta arasındaki ilişki sebebiyle **hekimin işi yürüttüğü sırada verdiği zararı gidermekle yükümlü olur.**

HASTANIN BİR KAMU HASTANESİNE BAŞVURMASI HALİNDE

Hasta bir kamu hastanesine başvurarak kamu hastanesinde hizmet veren bir hekim aracılığı ile tedavisini yürütebilir. Bu durumda hastane ile hasta arasında bir kamu hukuku ilişkisi vardır. Bu yüzden tıbbi müdahalenin kötü uygulanması sebebiyle bir zarar ortaya çıkarsa, hasta kamu idaresine başvurmak zorundadır. **Hastanın kamu hastanesi bünyesinde çalışan hekime doğrudan doğruya dava açması mümkün değildir.** Ancak tazminat yükümlüsü olan idare hekime idare hukuku esaslarına göre rücu davası açabilir.

HEKİMİN CEZAI SORUMLULUĞU

Hekimin tıbbi müdahalede bulunma amacı hastayı tedavi etmektir. Ancak hekimin tıbbi müdahalede **standart uygulamayı yapmaması bilgi eksikliği sebebiyle eksik ya da yanlış teşhiste bulunması veya yanlış tedavi uygulaması** gibi kendisine kusur olarak izafe edilebilecek eyleminin Türk Ceza Kanunu kapsamında suç teşkil eden bir eylem olması halinde hekimin cezai sorumluluğu ortaya çıkacaktır.

HEKİMİN CEZAI SORUMLULUĞU

- Hekimin kendisine kusur izafe edilebilecek eylemi nedeniyle hasta ölmüş ise taksirle öldürme suçu oluşur. Bu suçun takibi şikayete bağlı değildir. Türk Ceza Kanunu'nun 85. maddesi uyarınca bu suç için öngörülen ceza iki yıldan altı yıla kadar hapis cezasıdır.
- Hekimin kendisine kusur izafe edilebilecek eylemi nedeniyle hasta yaralanmış ise taksirle yaralama suçu oluşur. Bu suçun takibi şikayet bağlıdır. Türk Ceza Kanunu'nun 89. maddesi uyarınca bu suç için öngörülen ceza üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasıdır.

HEKİMİN CEZAI SORUMLULUĞU

Ancak hekimin yaralamaya sebep olan davranışı hastanın,

- Duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına,
- Vücudunda kemik kırılmasına,
- Konuşmasında sürekli zorluğa,
- Yüzünde sabit ize,
- Yaşamını tehlikeye sokan bir duruma,
- Gebe bir kadının çocuğunun vaktinden önce doğmasına,

neden olmuşsa, üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası **yarısı oranında**,

HEKİMİN CEZAI SORUMLULUĞU

- İyileşmesi olanağı bulunmayan bir hastalığa veya bitkisel hayata girmesine,
- Duyularından veya organlarından birinin işlevinin yitirilmesine,
- Konuşma ya da çocuk yapma yeteneklerinin kaybolmasına,
- Yüzünün sürekli değişikliğine,
- Gebe bir kadının çocuğunun düşmesine,

neden olmuşsa, üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası **bir kat** artırılır.

Cezanın yarısı oranında ya da bir kat artırıldığı hallerde hekimin eylemi **bilinçli taksir** teşkil ediyorsa suçun takibi için **şikayet aranmaz**.

HEKİMİN İDARİ SORUMLULUĞU

Hekimlik mesleğini kamu personeli statüsüyle yerine getiren hekimin cezai sorumluluğu kapsamında yargılamasının yapılabilmesi için öncelikle soruşturma izni alınması gerekmektedir.

Ancak görevini kamu personeli statüsüyle ifa eden hekimin de kamu personeli statüsüne sahip olmanın verdiği yükümlülüklerle uyması gerekir.

HEKİMİN TIBBİ ETİK SORUMLULUĞU

Hekimlik mesleğini yerine getiren kişiler mesleki açıdan Türk Tabipler Birliği'nin uyulmasını şart koştuğu yönetmelik ve tüzüklere, mesleki kurallara uymak zorundadır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- **Ali Rıza TÜMER**, Hekimlerin Cezai Sorumlulukları ve 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanununun Hekimlere Getirdiği Yükümlülükler, http://www.tip.hacettepe.edu.tr/actamedica/2005/sayi_1/baslik1.pdf. Erişim Tarihi 10.03.2017.
- **Av. Berna ÖZPINAR**, Tıbbi Müdahalede Kötü Uygulamadan Doğan Hukuki Sorumluluğun Sebepleri ve Sonuçları, <http://www.ankarabarusu.org.tr/siteler/ankarabarusu/tekmakale/2008-3/7.pdf>. Erişim Tarihi 10.03.2017.
- **Av. Çelik Ahmet ÇELİK**, Hekimlerin ve Hastanelerin Sorumluluğu, <http://www.tazminathukuku.com/arastirma-yazilari/hekimlerin-ve-hastanelerin-sorumlulugu.htm>. Erişim Tarihi 10.03.2017.
- **Doç. Dr. Ferhat CANBOLAT**, Kamu Hastanesinde Yapılan Tıbbi Müdahalede Hekimin Özel Hukuktan Doğan Sorumluluğunun Dayanağı, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2009-80-481>. Erişim Tarihi 10.03.2017.
- **Doç. Dr. Mehmet DEMİR**, Hekimin Sözleşmeden Doğan Sorumluluğu, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/1498/16520.pdf>. Erişim Tarihi 10.03.2017.
- **Av. Merve DUYSAK**, Hekimin Tıbbi Uygulama Hatalarından Doğan Cezai Sorumluluğu, <http://www.ankarabarusu.org.tr/siteler/ankarabarusu/hgdmakale/2009-3/5.pdf>. Erişim Tarihi 10.03.2017.
- **Nurten FİDAN**, Hekimin Tıbbi Müdahaleleri Nedeniyle Sorumluluğu, <http://C:/Users/hp/Downloads/20d06-ebe65-5d49c-7d761.pdf>. Erişim Tarihi 10.03.2017.
- **Av. Prof. Dr. Yüksel ERSOY**, Tıbbi Hatanın Hukuki ve Cezai Sonuçları, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2004-53-43>. Erişim Tarihi 10.03.2017.